

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS

* 2014 m. sausio 10 d. *

Paminėjome Lietuvos vėliavos dieną

Sausio 1-ąją minint Lietuvos vėliavos dieną, Gedimino kalno pilies bokšte Lietuvos kariai iškilmingai pakėlė valstybės vėliavą.

Tradicinė ceremonija skirta priminti, kad prieš 95 metus, 1919 metų sausio 1 dieną, Gedimino pilies bokšte Lietuvos Trispalvę, kaip laisvos

Šiais metais Gedimino pilies bokšto vėliava buvo perduota Rokiškio Juozo Tum-Vaižganto gimnazijai už gimnazijos ir jos bendruomenės indėlių į Rokiškio rajono pilietinę ir patriotinę veiklą ir už gimnazijos bendruomenės nuolatinę 1919–1920 metų Lietuvos savanorių ka-

Lietuvos vėliavos pakėlimo Gedimino pilies bokšte ceremonija
Alfredo Pliadžio nuotr.

Lietuvos simbolį, pirmą kartą iškėlė Lietuvos savanorių būrys.

„Pirmasis Naujujų metų puslapis žymi labai prasmingą datą – Lietuvos vėliavos dieną. Vėliava – tai tautos ir valstybės simbolis, reiškiantis garbę bei pripažinimą tarp kitų tautų ar šalių“, – kalbėjo renginyje dalyvavęs Lietuvos krašto apsaugos ministras Juozas Olekas.

Ceremonijos metu keliant vėliavą skambėjo Lietuvos valstybės himnas, kariai vėliavą pagerbė trimis ginklų salvėmis.

Prieš pakeldami naujają 2014 metų Trispalvę kariai nuleido praėjusiais metais bokšte plevėsavusią vėliavą. Pagal tradiciją senoji vėliava perduodama saugotivienai iš Lietuvos mokyklų, kurių nominaus Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ir Švietimo ir mokslo ministerijos.

„Tremtinio“ inf.

rių kapų globą Rokiškio rajone. Vėliavą mokyklos direktoriui Gediminui Matiekui įteikė Lietuvos krašto apsau-goms ministras.

Iškilmingoje vėliavos pakėlimo ceremonijoje taip pat dalyvavo Lietuvos Respublikos Seimo nariai, Vilniaus miesto vadovybė, Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgų vadas generolas majoras Almantas Leika, kovų už laisvę dalyviai, Lietuvos šaulių sąjungos Vilniaus skyriaus būrys, visuomeninių organizacijų atstovai, Vilniaus miesto visuomenė.

Renginio metu kariškas ir liaudies dainas atliko Lietuvos kariuomenės Vilniaus įgulos karininkų ramovės vyru choras „Aidas“. Po ceremonijos Krašto apsaugos savanorių pajėgų kariai Gedimino kalne uždegė laužą.

Tradicinė šventė

Kiekvienais metais tarp šv. Kalėdų ir Naujujų metų sutikimo šventės Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos būstinės salėje, padabintoje puošnia eglute, Kauno filialas surengia nuotaikinę susitikimą. Gruodžio 27 dieną čia susirinko buvusių politinių kalinių ir tremtinių vainikaičių ir provaikaičių, kuriuos pasveikino dosnus savo išmone ir dovanomis Kalėdų senelis. Kitą dieną šioje salėje šurmuliavo gausiai susirinkę patyrusieji sovietinių represijų dalių. Jų irgi neaplenkė Kalėdų senelis, šio renginio atidarymui pakvietės LR Seimo narę prof. Vidą Mariją Čigriekienę, kuriai 2012 metais taip pat buvo patikėta atidaryti šią kadenciją veikiančio LR Seimo pirmajį posėdį ir jam pirmininkauti. Šventinei nuotaikai rimties suteikė LPKTS valdybos spendimu LR Seimo nariams prof. Arimantui Dumčiu ir prof. Vidai Marijai Čigriekienei įteikti apdovanojimai – pirmojo laipsnio žymenys „Už nuopelnus Lietuvai“. Juos abu, kaip ir šiame renginyje dalyvavusią Vincę Vaidevutę Margevičienę (šis apdovanojimas jai buvo įteiktas 2012 metais), jungia bendras skaudžios mūsų šalies istorijos ke-

rias: buvę tremtiniai sugebėjo įveikti tremties primestas negandas, kiekvienas įnešė svarų indėlių darbo srities ir jiems patikėto politinio gyvenimo istoriją. Aktyviai dalyvauja LPKTS ir Kauno filialo veikloje. Jie visi trys pasveikino susirinkusius bendro likimo brolius ir seseris, palinkėjo

Junelei Pūrienei, Panemunės poskyrio pirmuinkei, ir Irenei Digienei, Centro poskyrio pirmuinkei. Jos, kaip ir kitų poskyrių pirmininkai, savo pagrindinį darbą gretina su visuomenine veikla, taip reikalinga filialo veiklos plėtojimui ir palaikymui.

Šventinę nuotaiką šiame

LPKTS žymeniu „Už nuopelnus Lietuvai“ apdovanoti Kauno filialo nariai: Seimo narys prof. Arimantas Dumčius, Genovaitė Jevdokimova, Valerija Maleckienė, Junele Pūrienė ir Seimo narė prof. Vida Marija Cigriekienė, trečias iš kairės – Kauno filialo pirmininkas Juozas Savickas

Jono Sakelio nuotr.

palankių ir sveikų 2014 metų.

Trečiojo laipsnio žymenys „Už nuopelnus Lietuvai“ buvo įteikti Kauno filialo valdybos ir tarybos nariams, filialo poskyrių pirmininkėms: Genovaitė Jevdokimovai, Žaliakalnio poskyrio pirmininkei,

renginyje palaikė Kalėdų senelio talkininkai: duetas Laimutė Poderienė su Vitu Ziliuniu iš ansamblio „Laumena“ bei žinomas fotografas, kompozitorius, saksofonininkas Pranas Stropus.

Vytautas GULIOKAS

Tryliktoji

Pradėjome naujus metus. Sutikdami linkėjome vieni kitaimes laimės, sveikatos, gržtančių saulėtų dienų, silumos. Labai gaila, jei nors dalelė mūsų linkėjimų taip ir liks neišsildžiusių svajonių šaly.

Zmogus gyvena viltimi. Laukia rytdienos – gal ji bus giedri, laukia savaitgalio – gal pailsės ir galva, ir rankos. Laukia pavasario – gal žibutės žiedas, vyturio giesmelė nuskaidrins nuo laukimo išvargusia sielą.

Laukimas... Ji, ir jie laukė auštantį Laisvės ryto. Svajojo apie ramų gyvenimą, svajojo sugrįžti namo, apkabinti artimuosius, sušildyti sugrubusias rankas arbato puodeliu, o širdi – artimuų meilės šiluma. Paprasti, kasdieniški troškmai. Nesvetimi ir man, ir Tau.

Tik Sausio 13-osios rytas neišaušo nei Sesutei, nei Trylikai Brolių, sakalaikis kilusių

sąmoningu melu, kai šmeižiamai nusipelnę žmonės, nepardave, neišdavę tautos. Atsiaurus svetimi vėjai, bet savi labiau gelia. Kaip įvertinti niekštubės gilumą, slypinti žodžiuose: „Saudė savi į savus“... Tariantieji tokius žodžius nesidrovės meluoti ir mirštančiam tévui, kad tik turėtų naudos. Jie tik teisūs savais vadinę stribų gaujas, šaudžiusių į savuosius, deginus iš savų sodybas, trėmusių savuosius Sibiran. Jei seniau jų savi kalė į galvas komunizmo dogmas, tai negi dar neįgardo komunistinės tvaikas, verčiantis šiandien stengtis užmiršimo ir melo smėliu užberti už Laisvę ir Tėvynę žuvusių kraują?

Sausio 13-ąją rašome iš dižiosios raidės. Ne tik kalendoriuose, bet ir savo širdyse. Ne užmiršimo smėliu užbersimė Jų kraują, bet nevystantčiais dékingumo, pagarbos ir atminimo žiedais.

Algirdas BLAŽYS

Dėl LGRTC darbo grupės Tremties ir rezistencijos muziejų ir partizanų slėptuvio veiklos optimizavimo galimybių studijos išankstinio projekto rekomendacijų

Projekte pasigedau išsamesnės analizės ir sisteminio požiūrio į Tremties ir rezistencijos muziejų problemos visumą, esmę ir prioritetus, todėl gilintis į visas atskiras rekomendacijas vargu ar būtų tikslinga. Išsakysiu savo nuomonę tik apie siūlymus dėl Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejaus. Iš pasiūlytų trijų mums priimtinias tik pirmas – biudžetinės įstaigos – variantas su sąlyga, kad muziejaus steigėja bus viena iš centrinės valdžios institucijų.

Norėtusi tikėtis, kad ypač prasidėjusiais Naujaisiais metais LGRTC darbo grupė Tremties ir rezistencijos muziejas, tampančius mūsų, lietuvių, tapatybės dalimi ir jų švietėjišką veiklą, ugdant tautiškumą ir patriotiškumą tarp jaunimo, pradės vertinti platesniame, istorinės atminties išsaugojimo kontekste ir dėl to priims atitinkamus adekvačius sprendimus, siūlymus ir rekomendacijas.

Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejuje ižengė į 18-uosius gyvavimo metus. Neturėdami galimybų įdiegti naujausias technologijas, dirbdami be diplomuotų istorikų ir muziejininkų, vien iš idėjos, sugebėjome sa-

vo veikla įrodyti tokį muziejų reikalingumą, užkariauti simpatijas lankytojų ne tik iš Lietuvos, bet ir užsienio šalių. Tikrai išpūdinga buvo metų pabaiga – sulaukėme naujametinio sveikinimo iš Slovėnijos, o grupė užsieniečių iš trijų šalių aplankė muziejų net per šv. Kalėdas, palikdama svečių knygoje nuostabų atsiliepimą. (Apie tai galite perskaityti E. Sidaravičiūtės straipsnyje „Užsieniečiai dėkoja už „muziejų mažą, bet didži savo prasme“.)

Žvelgiant į ateitį, svarbu nesustoti, toliau tobuleti. Deja, mes jau neturime galimybų. Ką daryti, kad muziejuje nežlugtų? Manau, atsakymui labai tiktū Europos Parlamento narės Radvilės Morkūnaitės-Mikulėnienės žodžiai iš straipsnio „Istorinės atminties gyvybingumas – pirmiausias valstybės rūpestis“ („Tremtinys“ Nr. 42 (1064), 2013 m. lapkričio 15 d.): „Šio muziejaus tolimesnis likimas – ne problema, kurios reikia atsikratyti, o galimybė išvystyti platesnį aktyvios pilietinės edukacijos ir gyvosios atminties pažinimo tinklą“.

Gintautas KAZLAUSKAS

Užsieniečiai dėkoja už „muziejų mažą, bet didži savo prasme“

Gruodžio 25 dieną užsieniečiai, lydimi druskininkietės Angelės Ūselytės-Priekulienės ir jos vaikaičio Justino Palaukos, Tarptautinio fokolių judėjimo dalyvio, apsilankė Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejuje. Ypač Vytautas Jasiukevičius buvo malonai nustebintas vieninteliam Lietuvos muziejuje išvydęsenilio V. Čarneckio portretą. Užsienio reikalų ministro, diplomato dukters sūnus Vytautas vertė į italų kalbą mano pasakojimą, kurio klausėsi grupės vadovas olandas Niko (Nico), vokietis, dvi šveicarės ir du druskininkiečiai. (Italijoje diplomatės V. Čarneckis dirbo 1925–1939 metais. Po trejų metų buvo sušaudytas Sverdlovsko kalėjime.)

Tarptautinio krikščionių fokolių judėjimo nariai muziejuje iš videofilmu išvydo įtraukas, primenančias šiurpias vaikų mirtis taigoje ir pasiaukojanas partizanų kovas už laisvę. Ipynus vietinių žmonių išgyvenimus, lankytokus dar labiau sujaudino sovietinio laikotarpio mūsų tautos kančios. Fokolių judėjimo vadovas Niko ne veltui lankytokus knygoje paliko įrašą, kad muziejininko „paaškinimas atskleidė daug nežinomą Lietuvos kovą už laisvę faktą“. Vos ne per tris valandas, praleistas muziejuje, buvo spėta atsakyti į klausimus, kurių gau-

sa ypač pasižymėjo vokietis Andreas Malonu, kad grupės vardu „už tokią įdomią informaciją apie Lietuvos valstybės kūrimą ir saugojimą“ padėkojo diplomato V. Čarneckio vaikaitis.

Šis fokoliarų apsilankymas patvirtino, kad regionų muziejai sukauptos vietinės medžiagos unikalumu gali nustebinti net labai garbingus, gerbtinus užsieniečius ir lietuvius.

Eugenija SIDARAVIČIŪTĖ

* * *

2013 metų gruodžio 25 dieną Tarptautinio krikščionių fokolių judėjimo nariai įrašai Druskininkų muziejus lankytokus knygoje:

„Muziejus yra labai labai įdomus ir paaškinimas atskleidė daug nežinomą Lietuvos kovą už laisvę faktą. Svarbu buvo suprasti didžių partizanų tikslą – kovoti už tokią Lietuvą, kokia dabar yra. Tiktai laisviems Lietuvos žmonėms suteikta galimybė atstovauoti savo vertybėms ir principams. Labai ačiū už šitą muziejų – mažą, bet didži savo prasme.“

Olandas Nico (Niko – liet.), gimęs 1941-02-20“

„Ačiū už tokią įdomią informaciją, už Lietuvos valstybės kūrimą ir saugojimą.“

Vytautas Jasiukevičius“

Nevyriausybinių organizacijų veiklai – platesnės galimybės

Prezidentė Dalia Grybauskaitė patsi išsakė savo nuomonę apie NVO. Istatymas paspartins NVO plėtrą, prisidės prie savanoriystės, asmeninės iniciatyvos bei atsakomybės stiprinimo ir užtikrins didesnį viešųjų paslaugų efektyvumą.

Daugelis ES valstybių per pastaruosius metus priėmė teisės aktus, kuriais siekiama stiprinti valstybės ir nevyriausybinių sektorius bendradarbiavimą.

Be to Prezidentė pasirašė ir Teismų įstatymo pataisą. Prezidentės iniciatyva parengtomis pataisomis nuo šiol į Teisėjų garbės teismo sudėtį įtraukti ir visuomenės atstovai, kurie dalyvaus svarstant teisėjų reputacijos klausimui. Priimtame įstatyme numatoma, kad Teisėjų garbės teismą sudarys dešimt narių, iš kurių šeši būtų teisėjai ir keturi nepriekaištingos reputacijos visuomenės atstovai. Tai sudarys sąlygas į Teisėjų garbės teismą skirti visuomeninių organizacijų, žiniasklaidos, mokslo ir kitų organizacijų atstovus.

Istatymu įtvirtinta, kokie juridiniai asmenys laikomi nevyriausybinėmis organizacijomis, reglamentuoti NVO ir valstybės bei savivaldybių bendradarbiavimo principai, jų dalyvavimas sprendimų rengimo ir priėmimo procese. Taip pat numatyta įsteigti koligalias tarybas, kurios leis efektyviai vykdyti NVO politiką. Reglamentuojamas ir nevyriausybinių organizacijų duomenų bei dokumentų tvarkymas, kad Juridinių asmenų registras galėtų rinkti ir kaupti duo-

Jonas Ohmanas, olimpinė plaukimo čempionė Rūta Meilutytė, medikas Josefas Pressas ir agentūros „Investuok Lietuvoje“ generalinė direktore Milda Dargužaitė. Už viso gyvenimo nuopelnus apdovanotas kardinolas Audrys Juozas Bačkis.

„Jūsų darbai kuria veržlios, modernios ir stiprios Lietuvos įvaizdį, įkvėpia mus tikėti savo šalimi ir stengtis dėl jos ateities. Esate puikus pavyzdys, kiek daug galima pasiekti, jeigu turi tikslą, tiki savo jėgomis ir stengiesi savo valstybės vardu“, – sveikindama apdovanotuosius sakė Lietuvos Prezidentė.

Pasak Prezidentės, globalūs ryšiai, pasaulio lietuvių susibūrimai gali sukurti konkurencinį pranašumą ir pildomą pridėtinę vertę visai Lietuvai. Valstybės vadovė pabrėžė, kad šių žmonių sėkmės istorijos – tai Lietuvos įvertinimas visame pasaulyje.

„Tremtinio“ inf.

Apdovanoti Lietuvą pasaulyje garsinę asmenys

Sausio 3 dieną Lietuvos Prezidentė Dalia Grybauskaitė įteikė prizus „Globalios Lietuvos apdovanojimų“ nugalėtojams. Apdovanojimams buvo nominuoti 43 asmenys iš 13 pasaulio šalių, Lietuvą garsinantis kultūros, sporto, mokslo ir verslo srityse. „Globalios Lietuvos apdovanojimai“ įteikti už ekporto skatinimą, tarptautinių naujovių diegimą, jaunimo lyderystės skatinimą, investicijų pritraukimą, patirties skliaudą ir Lietuvos vardo garsinimą visame pasaulyje. Speciali nominacija įsteigta Lietuvos draugams.

Antrus metus vykstančiuose „Globalios Lietuvos apdovanojimuose“ šiemet įteikti devyni prizai. Nugalėtojais pripažinti verslininkė Angelė Kavak, JAV lietuviė Cynthia Pasky, puslaidininkė lazerių laboratoriją Lietuvoje atidarę broliai Augustinas, Dominykas ir Kristijonas Vizbarai, akordeonistas Martynas Levickis, švedų vertėjas, publicistas ir filmų kūrėjas

skrydžiu Ariogaloje „Su Lietuva širdy“ bei dainų ir poezijos šventei „Leistik į Tėvynę“ Kaune.

Poseptyje buvo aptartas klausimas dėl LPKTS ir LPKTB jungimosi. Šiuo metu renkama informacija iš abiejų organizacijų teritorinių struktūrų, siekiant išsiaiškinti, ar sąjungos ir bendrijos filialai ir skyriai norėtų susijungti. Jei paaikiškės teigiamos tendencijos, bus stengiamasi, kad jungimosi procesas vyktų sklandžiai ir nepakenktų abiejų organizacijų išsikeltiems ateities veiklos uždaviniams.

Bendradarbiavimas tesiiasi

Gruodžio 28 dieną LPKTS valdybos pirmininkas Edvardas Strončikas LPKTB valdybos pirmininko Vytauto Miliausko pakviestas dalyvavo Vilniuje vykusiam Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrijos valdybos išplėstiiniame posėdyje.

Siame kartu ir šventiniame renginyje palydint 2013 metus buvo pasidžiaugta vis glaudesniu abiejų buvusių politinių kalinių ir tremtinių atstovaujančių organizacijų bendradarbiavimui, preliminariai susitarta ir dėl abipusės paramos svarbiausiems renginiams 2014 metais – sā-

Įvykiai, komentarai

2014-ųjų išvakarės buvo neramios

Naujujų ir praėjusių metų sandūra buvo nerami – pašaulis tebegyveno nesibaigiančio Sirijos konflikto nuotaikomis, civilizaciją pašiurpino komunistinės Siaurės Korėjos valdžios tarpusavio rietenos, laukimu virto Maidano aikštės gyvenimas, Rusijoje Putinas paleido kelis garsius kalinius, o teroristai pasėjo nerimą ir neapykantą... Aišku viena – visi šie įvykiai dar nesibaigė, teks laukti jų atomazgos. Sunku prognozuoti, kuo baigsis, tarkim, Siaurės Korėjos valdovų ambicijos, bet akiavaizdu, kad savo rato veikėjų naakinimas nė kiek nesumažina pavojaus pasaullui už komunistinės šalies sieną.

Lengvai nuspėti Rusijos vadovo V. Putino „geros vailios“ apraiškų priežastį ir netgi teroristų, praliejusių niekuo dėtų volgogradiečių kraują, elgesio motyvus. Putinas paleido iš kalėjimo politinį kalini M. Chodorkovskį (jei kas patikėjote Rusijos propaganda, jog tai paprasčiausias nusikalstėlis, rekomenduojame pasižiūrėti filmą apie Chodorkovskį, sukurtą jam tebesėdint kalėjime – paaiškės šią versiją paneigiantys faktai), paleido ekscentriškas feministes „Pussy Riot“ (na, lyginanti jas su Chodarkovskiu būtų tiesiog šventvagystė)... Žinome, kad vasario pradžioje Socyje prasidės žiemos olimpiada, įkurią Vakarų valstybių lyderiai, deklaruojantys savo pažiūrų prioritetus demokratijai, tiesiog negali dalyvauti vasario 7 dieną šios šventės atidarymo ceremonijoje. Apie tai dar gruodį pareiškė JAV prezidentas B. Obama. Paleidus šiuos kalinius (iš jų tik Chodarkovskį galima vadinti politiniu) lyg ir nebelieka dėl ko priekaištanti Rusijai... Turbūt tokiam nusiraminimui ir norėjo užkirsti kelią teroristai, Volgograde nužudę nekaltus žmones.

Ukrainiečiai, nelinkę atsiaskyti istorinės progos suartėti su Vakarų Europa, nesitraukia iš Maidano aikštės. Jų oponentai, atrodo, pasirinko laukimo taktiką – gal galų gale žmonės pavargs ir išsiskirsytys?

Taigi prieš akis nauji metai, nauji įvykiai. Kaip norėtusi, kad jie būtų taikūs ir dosnūs žmoniškumo.

Gintaras MARKEVIČIUS

Savomis rankomis griaunama nepriklausomybė

Ar pastebėjote vieną dalyką – kad Lietuvoje sumažėjo pasityciojimo iš savo šalies, ji rečiau vadinama „durnių laivu“ ir panašiai. Nejau mūsų valstybės piliečiai pasidarė sąmoningesni, išaugo jų savigarbos jausmas, patriotiškumas? Deja. Pasikeitė tik tai, kad dabar „durninama“ valdžia, kuri, atrodytų, nieko bendra neturi nei su Lietuva, nei su jos piliečiais. Kartais net susidaro klaudingas įspūdis, jog Lietuvos valdžią išrenka ne patys valstybės piliečiai, o kažkas kitas, siekiantis visiems piliečiams blogo. Tuomet nebelieka nieko kito, kaip imtivaldžią i savo rankas ir valdyti valstybę, pavyzdžiui, referendumais, kitaip tariant, masių balais. Leninas sakė: „Visa valdžia taryboms“... Idomu, koks yra šios gilinamos priešpriešos tarp valdžios ir visuomenės rezervas, kuriam išsiėmus Lietuva turės svetimą valdžią, nes istorija yra negailestinga – visuomenė, nereimiante savo renkamos valdžios, yra pasmerkta turėti svetimų valdžią. Bet įdomiausia šioje priešpriešoje yra tai, kad nemylimą valdžią tapatinama su... Tėvynės sajunga-Lietuvos krikščionimis demokratai! Tai nėra atsitiktumas, o kodėl ši partija tapo taikiniu, paaiškėja pažvelgus į puolančiuosius ir jų „argumentus“.

Kažin kur pasidėjo Romanovo, Šustausko ir panašių „politikų“, žadėjusių liaudžiai (atleiskite, nesakau „tautai“, nes iš žodžio „tauta“ jie seniau tyčiojosi – ypač daug gardaus juoko sukeldavo profesoriaus Vytauto Landsbergio kreipinys „mieli tautiečiai“) rojų žemėje, rinkėjai ir šalininkai? Be jokių abejonių – jie tapo didžiausiai patriotais. Bet giesmelės nepakeitė – pagrindiniu jų taikiniu ir toliau išlieka TS-LKD ir Lietuvos vakarietiška kryptis. (Štai kodėl džiūgaujama, kai B. Bradauskas uždraudžia rodyti dokumentinį filmą apie Sausio 13-osios įvy-

kius, kai Seimo pirmininkės puola į atlapus Prezidente, nenuolaidžiajančiai Rusijos neteisėtiems veiksmams prieš Lietuvą.) Kodėl nesigirdi A. Paleckio? Nejau manote, kad jis apramino teismo bauda, skirta už Sausio 13-osios aukü ūmeižimą? Nieko panašaus – paleckį darbą dabar atlieka ką tik paminėti pseudopatriotai. Atominei elektarinei jie pasakė „ne“, tą patį pasakė skalūninių duju žvalgybai, galima neabejoti, kad pasakys „ne“ laisvai prekybai nekilnojamuoju turtu (konkrečiai – žemės ūkio paskirties žeme), eurui... Kol galiausiai narystei NATO ir Europos Sajungai net neberekės sakyti „ne“, nes tai įvyks savaime.

Bet nesitikėkite, mieli pseudopatriotai, kad jūsų kas nors klaus, ar Lietuva nori priklausti Eurazijos sajungai – pasutiniam yrančios Rusijos imperijos kūriniui. Juolab kad nebus kam prieštarauti – juk nekenčiamiausia ir daugiausiai nemalonumą Rusijai priedariusi Tėvynės sajungos – Lietuvos krikščionių demokratų partija greičiausia bus su-naikinta visomis prasmėmis, nes matant, su kokiu aršumu ir klasta ji puolama, nelengva patikėti, kad partijai, atvedusiai Lietuvą į nepriklausomybę „de jure“, pavyks išlikti. Juk visas pastangas, kurios Lietuvą paverstų nepriklausoma „de facto“, bandoma sugrauti – kalbu apie energetinę, taigi ir ekonominę laisvę nuo Rusijos diktato. Štai, susikûrė Seime darbo grupė, kurios uždavinys, atrodytų, yra pagelbėti greičiau baigtis Suskystintų duju terminalo statybą, bet netrukus paaiškėja, kad A. Skardžiaus vadovaujama „komisija“ daro viską, kad sutrukdytų tą statybą! Galiausiai šio pono kišenę pasiekia pinigai, kuriuos sumokėjo briiliantais prekiavantys armėnai iš Maskvos, neva, nusipirkę kažkokio nekilnojamomojo turto iš Skardžiaus žmonos.

Na, A. Anušauskas pastebėjo, kad tie armėnai, prekiavantys brangakmeniais, yra kontroliuojami Rusijos slaptųjų tarnybų, tad ir tas sandėris tarp mūsų Seimo nario žmonos (na, gal neapsimeskim tikintys, kad žmonų verslas nesusijęs su vyrais) ir pirkėjų iš Maskvos, švelniai tariant, yra neaiškus... Bet ar tai rūpi mūsų „patriotams“? Nieko panašaus, jie ir toliau triūbina, kad kažin ar reikia Lietuvai tokio brangaus terminalo, laivo ir kitų. Geriau jau iš karto sakyti – ir toliau per kam dujas iš „Gazprom“ ir kuo brangiau. Tada nors piktai nebūtų – juk negalima pykti už teisybę.

Arba... Kai Seimas svarstė 2014 metų biudžetą, suplanuotą A. Butkevičiaus Vyriausybės, (nepasigėdijusios sau pakelti atlyginimų, o pensininkams pasiūliusios palaukti geresnių laikų) prie Seimo piketavo žmonės su plakatais, kuriuose vagimis apšaukiama... buvusi A. Kubiliaus Vyriausybė. Nieko kito nebelieka, kaip pagalvoti – nejaugi Lietuvos žmonės tokie mulkiai, kad kaltintų A. Kubiliaus Vyriausybę už sprendimus, priiminėjamus A. Butkevičiaus Vyriausybės, kuriai opozicija net teoriškai neturi jokių galimybių pasipriešinti. Bet ne – kalta TS-LKD ir viskas. Cia jau iškyla sveiko proto klausimas. Metas šios partijos niekintojams suvokiti, kad jau daugiau nei metai TS-LKD neturi jokių galimybių daryti įtaką ekonominėi šalies raidai. Tad akivaizdu, kad agresyvus šios partijos puolimas yra siekis atimti iš jos dar ir politinę įtaką šalies gyvenime. Kam tai naudinga, spręskite patys, tik nepamirškite, kas labiausiai suinteresuotas, kad Lietuva nepriklausytų ES.

„Sékminges Lietuvos valstybės integracijos į euroatlantines struktūras pavyzdys ir pastangos istoriškai simbolinių pirminkavimų Europos

Sajungai išnaudoti Rytų Europos šalių priartinimui prie demokratijos ir teisės viršenybės erdvės sukelė neigiamą Rusijos reakciją. Tūkstantinės karinės pratybos kartu su Baltarusija „Zapad 2013“, imituojančios Baltijos šalių puolimą, atominės elektrinės Astrave forsavimas, spaudimas Europoje tiekiamų duju kainomis, Lietuvos vežėjų ir pienininkų blokada, istorijos falsifikacija per Pirmąjį Baltijos kanalą ir galiausiai paviešintoje Valstybės saugumo departamento pažymoje atskleistos Kremliaus administracijos rengiamos informacinės atakos prieš Lietuvos vadovus. Visa tai rodo, kad 2013-aisiais Lietuva buvo tapusi kaip niekad didelio ir kompleksinio Rusijos spaudimo taikiniu. Toks agresyvus Rusijos veikimas prieš ES pastangas regione ir konkretėi prieš Lietuvą turėjo išsklaidyti naivumo likučius netik Briuselyje ir Berlyne, bet ir tarp Lietuvos kairiųjų, nepagrįstai tikėjusių, kad galima „perkrauti“ ir pagerinti santykius su Rusija. Tačiau nematyti, kad kairieji būtų padarę kokias nors išvadas – „Europos spalvose“ rašo politologas Jonas Survila, apžvelgdamas valstybės gyvenimą 2013-aisiais. Aiškiau ir nepasakysi – sékminges Lietuvos integravimasis į euroatlantines struktūras sukelė Rusijos nepasitenkinimą, o užkrečiamas pavyzdys, Lietuvos rodomas postsovietinėms respublikoms, ją išvis sunervino. Tad nenuostabu, kad Lietuva tapo Putino taikiniu, o visi mūsų šalies žingsniai, laidojantys Rusijos ambicijas atkurti imperijos sienas, susilaukė nuožmaus puolimo. Kur gi ne – be Lietuvos nepavyks ištaisyti „didžiausios 20 amžiaus klaidos – Sovietų sajungos subrėjimo“. Jei kas pamiršo, kas taip pasakė, priminsiu – Vladimiras Putinas, Rusijos Federacijos prezidentas.

Gintaras MARKEVIČIUS

VTEK veikla negali būti politizuojama

Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė grąžino Seimui pakartotinai svarstyti Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos (VTEK) įstatymo pataisas ir pateikė savo siūlymus, kurie neleis politizuoti šios institucijos veiklos.

Seimo priimtomis pataisomis numatoma padidinti VTEK narių skaičių nuo penkių iki šešių narių. Siūlomas lyginis komisijos narių skaičius apsunkins sprendimų pri-

ėmimą, o komisijos narių balsams pasiskirsčius po lygiai, gali būti politizuotas šios institucijos darbas. Todėl siekdama užtikrinti objektyvų

sprendimų priėmimą, Prezidentė siūlo nustatyti nelyginį – penkių komisijos narių skaičių. „Valstybės tarnautojų ir politikų etiką nagrinėjanti komisija nepaprastai svarbi užtikrinant skaidrumą ir viešumą, todėl turi būti išsaugota efektyviai ir neutraliai dirban-

ti institucija. Vyriausioji tarnybinės etikos komisija neturi virsti šališka ir politiškai angažuota įstaiga“, – sakė Prezidentė.

Grąžindama įstatymą Seimui, Prezidentė atsižvelgė į Specialiųjų tyrimų tarnybos atliktą antikorupcinį vertinimą. Jame konstatuojama, jog galimybė Seimo pirmininkui skirti du kandidatus, o kitoms institucijoms – Prezidentui, Ministru-pirmininkui, Teisėjų tarybai

ir Lietuvos savivaldybių asociacijos prezidentui – po vieną, gali pažeisti politinio neutralumo, skaidrumo ir nešališkumo principus. Antikorupciname vertinime Specialiųjų tyrimų tarnyba taip pat konstatavovo, kad kandidatus į VTEK narius teikiančiu subjektu teisės turėtų būti proporcings ir vienodos – tik taip įmanoma užtikrinti, kad komisija veiks nešališkai. Prezidentės spaudos tarnyba

Atmintis ir trauminės patirtys tarptautiniuose santykiuose

Šią savaitę Vilniuje, Nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje, buvo pristatyta nauja, anglų kalba užsienyje išleista knyga „Atmintis ir trauminės patirtys tarptautiniuose santykiuose: teorijos, atvejai, ginčai“. Knyga, skirta akademinei bendruomenei, pristato įvairių šalių moksliškų sukurtas teorijas apie traumines tautų patirtis ir septynias atskirų atvejų studijas iš Haičio, Vokietijos, Turkijos, Nikaragvos ir kitų valstybių, kartu ir iš Lietuvos. Džiugu, kad įvairių pasaulio šalių ir universitetų studenai nuo šiol turės galimybę studijuoti besiremdami ir Lietuvos pavyzdžiu.

Knygos sudarytojos ir bendraautorės – lietuviė, Džordžijos valstijos (JAV) Gvineito koledžo politikos mokslų daktarė Dovilė Budrytė ir brazilė Rio de Ženeiro tyrimų instituto (Brazilija) politikos mokslų ir tarptautinių santykių daktarė Erika Resende.

„Klausimai apie kolektyvinę atmintį, ypač susijusi su praėjusio amžiaus trauminių patirtimis – karais, trėmimais, pokario metais, holokaustu – tikrai nėra naujiena Lietuvos visuomenei. Diskusijos šiai klausimai prasidėjo Atgimimo metais, tebesitęsia ir dabar. Tačiau kaip pastebėjo Jeilio universiteto istorikas Tim Snyder straipsnyje „Commemorative causality“ (Istorinių minėjimų priežastingumas), europiniame kontekste įnirtingos diskusijos neretai susikoncentruoja ties dvemis pozicijomis: „vakarietiškos civilizacijos nešėjų“ ir „tautiškumo gynėjų“. Pirmieji neretai akcentuoja holokausto, kaip traumines patirties, išskirtiniam, antrieji – stalinizmo nusikaltimus ir totalitarinių režimų įtaką nepriklausomų valstybių suverenitetą praradimui. Pasak Snyderio, abiem pusėms reikia viena kitos, dalyviai išmoko vartoti panašų diskursą, mėgindami aiškiai nubrėžti ribas tarp budelių ir aukų. Konkurencija tarp jų nėra labai produktyvi, ji trukdo integraciniams procesams ir riboja maštymą apie panašius procesus kitur, už Europos ribų“, – knygos pristatyme teigė D. Budrytė.

Pasak jos, pristatoma knyga – tai bandymas išsi-veržti iš šios diskusijos varžtų ir paméginti suprasti, kaip kolektyvinė atmintis ir trauminės patirtys veikia įvai-riuose kontekstuose globaliai pasaulyje, kuriamo be tautų ir valstybių yra daug kitų svarbių veikėjų – tarptautinių organizacijų, diasporų, nevyriausybinių judė-

jimų, asmenybių. Pasak vienos iš bendraautorų, knyga parašyta tuo metu, kai keičiantis pasaulinėms struktūroms pasaulyje silpnėja parama žmogaus teisėms ir laisvėms, kai užmarštin grimzta didžiosios 20 amžiaus trauminės patirtys.

„Rašant šią knygą man buvo įdomu pamastytį apie tai, kaip kolektyvinė atmintis ir trauminės patirtys, tokios svarbios ir lietuviams, atrodo pasaulio kontekste“, – sakė D. Budrytė, kuri minima tema domisi nuo 1998-ųjų, kai teko dirbti su prof. Karlu Schloegeliu Viadrinos universitete.

Šalia lietuvių tautos iškentėjus stalinistinio teroro kančių šioje knygoje aptariami ir kitų, mums tolimalių tautų pavyzdžiai. Ieškant atsakymo į klausimą, kaip susigyventi su kaltės jausmu dėl praeityje įvykdytų blogybių ir kaip atlyginti aukoms, kaip klasikinis atvejis pateikiama Vokietija, kuri pripažino savo kaltę dėl Antrojo pasaulinio karo ir holokausto. Tačiau kas žino ir prisimena apie hererų genties genocidą buvusioje Vokietijos kolonijoje Namibijoje 1904–1907 metais? Tada pietinėje Afrikos dalyje, Vokietijos kolonijoje, vykės pavergtos genties sukiliamas buvo žiauriai malšintas. Šiai akcijai vadovo generolas Lothar von Trotha, kuris liepė hererų genčiai palikti Namibiją, kitaip bus išžudyti: „Aš išnaikinu tas gentis, kurios priešinasi, kraugo upėmis ir pinigais. Tik po šio išvalymo bus kažkas gero.“

Daug genties astovų buvo sušaudyti, užnuodytų jų šuliniai, kiti išvaryti į Kalahario dykumą. Moterys ir vaikai mirė iš bado, troškulio ir nuo ligų. Išlikusieji buvo uždaryti į stovyklas ir tapo vergais kolonių fermose. Prieš sukiliam buvo apie 80 tūkstančių genties narių, o po sukiliimo liko tik 15 tūkstančių. Išnaikinta daugiau negu 80 procentų genties narių.

Idomu tai, kad 2004 metais hererų palikuonys patraukė Vokietiją į teismą Jungtinių Amerikos Valstijose prasidami piniginės kompensacijos – 4 milijardų JAV dolerių. Vokietija atsiprašė (tai padarė ekonominės plėtros ministrė Wieczorek-Zeul), bet, žinoma, apie kompensaciją nebuvo nė kalbos. Oficialiai Vokietija paaškino, kad tuo metu nebuvo tarptautinės teisės įstatymų, gynusių civilų gyventojų. Nors Vokietija pripažino ir tai, kad pagal šiandieninius tarptautinės teises principus tai visgi galėtų būti laikoma genocidu.

(keliamo į 6 psl.)

Sausio 13-osios barikados

„Ne keršto šaukiasi mūsų širdys. Teisingumo šaukiasi, jeigu jis dar yra šiame pasaulioje. Žmoniškumo, jeigu jis dar visiškai nesutryptas. Tegul žino Nepriklausomybės priešai, kad savo tikėjime ir kovoje mes dar labiau sutvirtėjome, nes mūsų žuvusieji niekada neapleidžia mūsų, jie pasiliaka kartu su mumis, jie paremia ne tik mus, jie paremia laisvę, teisingumą, demokratiją, visuotinius tiesos ir humanizmo principus,“ – sakė Justinas Marcinkevičius atsveikinant su žuvusiaisiais 1991 metų sausio 16 dieną.

1991 metų sausio 13-oji į Lietuvos istoriją įrašyta krauju tų, kurių širdys, poeto Justino Marcinkevičiaus žodžiais tariant, „Amžinam gyvenimui ant Lietuvos patėjė. Gyvensime ir kovosme jų šviesoje“.

Tų metų Sausio 13-osios didvyriškumo šlovė savo naras, tautos valios tvirtumu ir beginklių žmonių karžygiškumu prilygsta Žalgirio mūšiui, Lietuvos savanorių 1918–1920 metų kovoms ir ginkluotosios rezistencijos partizanų dešimtmecio kovai ir aukai už

Tėvynės laisvę ir Lietuvos ne-priklausomybę.

Kiekvienas iš šių mūsų istorijos šlovės puslapiai turėjo savo specifiką ir kovos taktiką, priklausomai nuo epochos sąlygų. Sausio 13-oji – beginklė, rūsciai tylinti, nuožmiam priešui terorizujant ir žudant pakartojo Mahatmos Gandžio (Gandhi) žygarbį – nesmurtinio pasipriešinimo taktiką, siekiant laisvės ir ginant savo idealus ir vertėbes.

Todėl, ne tik žuvusieji, bet ir visi tada pasipriešinime dalyvavusieji (o jų buvo tūkstančiai!) – žmonės, pranokę patys save – didvyriai, idealistai, valingai žvelgę mirčiai į akis. Ir nesvarbu kokiam Tėvynės sargybos poste jie tada stovėjo – Pilie (Parlamento) ar priešpilio gynyboje.

Viešoje spaudoje dabar daugiausiai išdrįstama burnoti dėl barikadų aplink Seimą pastatymo, pasigirsta balsu, kad dalį jų jau pašalinus, reikia ir likusias nugriauti. Kas kalba? Tikriausiai tie, kurie tą baisiajų naktį minkštuose pataluose vartėsi. Nes tie, kurie tada stovėjo sargyboje, pašaukti pareigos Tėvynei, tą

burnojimą laiko šventvagyste.

Atsiradus barikadoms, mes, tie, kurie nuolat budėjome prie savo Parlamento, tada buvusio tikra Lietuvos širdimi, žinojome, kad sovietų tankams puolant, Parlamentas su visais jo gynėjais taps antraisiais Pilėnais Lietuvos istorijoje. Barikadų statyjams tada jautėme didžiulį dėkingumą, nes jos mums teikė vilties, kad sulaikys priešo tankus nuo veržimosi į Parlamentą, bent laikinai... Kol sulauksite pasaulio pagalbos. Viltis miršta paskutinė.

Sausio 13-osios pasipriešinimo dalyviai, įveikę baimę dėl savo gyvybės nelygioje kovoje, atliko žygarbį, savo dvasia pakilę virš gyvenimo troškimo ir buities rūpesčių. Jie – mūsų laikų didvyriai, atlikę pareigą Tėvynei, kūrė antrają nepriklausomą Lietuvos valstybę, ir įvykdę mūsų protėvių priesaką: „Gyventi ir mirti taip, kad apie tave dainas dainuotų“.

Jų atminimas turi būti išsaugotas – ne tik tarp jų artimųjų, bet ir tautoje, Lietuvos istorijoje.

Prof. Ona VOVERIENĖ

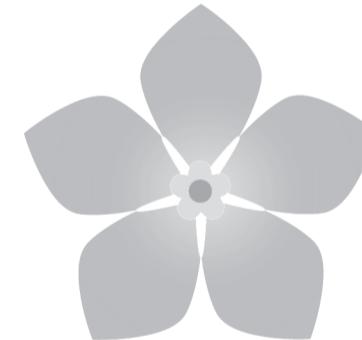
Kviečiame prisijungti prie pilietinės akcijos „Neužmirštuolė“

Minint skausmingus ir traigius Lietuvai Sausio 13-osios įvykius, politikai, nevyriausybinių organizacijos ir žymūs visuomenės atstovai kviečia prisiminti, kodėl esame laisvi, ir prisijungti prie pilietinės akcijos „Neužmirštuolė“.

Akcijos metu siekiama parodyti, kad mes neužmiršome Laisvės kovotojų (Lietuvos ne-priklausomybės kovų dalyvių, partizanų ir Sausio 13-osios žuvusiuų ir nukentėjusių) aukos, ir jų dovana ateities kartoms neliko pamiršta.

Akcijos simboliu pasirinkta Neužmirštuolė – kovoju siųjų už Lietuvos Laisvę atminimo ženklas. Tai bus popierinė gėlė, kurią įsisegti kvies roko grupės „Antis“ lyderis Algirdas Kaušėdas, rašytojas bei žurnalistas Andrius Užkalnis, nevyriausybinių organizacijų steigėjas Tadas Langaitis, Šv. Kristoforo orkestro vadovas prof. Donatas Katkus, neprisklausomas finansų konsultantas Mykolas Majauskas, televizijos laidų vedėjas, aktorius Algis Ramanauskas-Greitai, „Žinių naujienų“ autorius ir vedėjas Titas Augucevičius ir kiti.

Prie akcijos organizavimo prisidedančios Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų (TS-LKD) partijos pirmininkas Andrius Ku-

bilius kviečia Sausio 13-ają įsisegti prie savo širdies Neužmirštuolės žiedą – atminties ir pagarbos Laisvės kovotojams ženklą bei taip priminti, kodėl esame laisvi.

„Mes esame laisvi, nes pokario partizanai, Sausio 13-osios gynėjai paaukojo savo gyvybę už mūsų laisvę. Mes šios aukos neužmirštame, todėl Sausio 13-ają aš įsisegiu šią Neužmirštuolę ir kviečiu visus tai padaryti bei tuo parodyti, kiek daugyra mūsų, kuriems rūpi, kuriems nevis tiek...“, – sakė TS-LKD pirminkas Andrius Kubilius.

„Sausio 13-oji yra labai tintamas metas prisiminti visus, kovoju siųjų už Laisvę. Jiyra lyg paskutinis per galtingas mūsų, iš kurį atėjome per Giedraičius, Kalniškę, per Minaičius ir KGB kalėjimą. Daug lietuvių negali pagerbtį toli nuo Lietuvos žuvusių artimųjų kapų,

Neužmirštuolė atlape bus ir dėl jų. Neužmirštuolę nešio sių lyg simbolį, kad Sausio 13-oji tikrai būtų paskutinis mūsų kovos dėl Laisvės mūšis. Kad budėtume, kad neužmiršdami saugotume savo valstybę“, – teigė TS-LKD pirminkas pavaduotoja Rasa Juknevičienė.

Apie 20 tūkstančių popierių Neužmirštuolių pasklis po visą Lietuvą – jas įsisegti į drabužį bus kviečiami visi, norintieji parodyti dėkingumą žuvusiems už Lietuvos laisvę ar nukentėjusiems dėl jos. Be to, iš specialiai projektui sukurto svetainės www.neuzmirsk.lt bus galima atsiisiųsti akcijos simbolį ir jį išsikirpti. Tinklapyje taip pat bus galima užregistruoti savo organizaciją, kaip akcijos rėmėjų ir palaikytojų.

Akcijoje taip pat dalyvauja Lietuvos politinių kalinių ir trempinių sąjunga, Jaunųjų konservatorinių lyga, Sausio 13-osios brolija, Tautinė lietuvių studentų korporacija „Neo-Lithuania“, kitos visuomenės organizacijos.

Iniciatyvos organizatoriai kviečia savo miestuose dalyvauti Neužmirštuolių dalinimo akcijos renginiuose ir taip pagerbtį kovoju siųjų už Lietuvos laisvę!

Ugnė NAUJOKAITYTĖ

Laiko tėkmė vis nepaliaujamai skuba, vilnija lyg upė, žmogaus gyvenime prasiverždama tai praeities prisiminimų verpetais, tai suteikdama nuoširdžių dabarties akimirkų. Bičiulystė... kas gali būti žmogui brangiau už sutiktą bendramintį, bendražygį, pasakyta gerą žodį ar palinkėjimą... Tikiu, nepervertinai, šiai žodžiai apibūdinama mūsų, LDK Birutės karininkų šeimų moterų draugijos narių: Astos Reklaitytės, Dalios Juozaitienės, Ritos Dagienės ir savo, apsilankymo pas Lietuvos karininko, Tauro apygardos Geležinio Vilko rinktinės vado Juozo Stravinsko-Žiedo žmoną, mūsų draugijos narę Konstanciją. Šio apsilankymo metu Kauno įgulos karininkų ramovės viršininkas mjr. Donatas Mazurkevičius Konstancijai išeikė Lietuvos kariuomenės vado gen. ltn. Arvydo Pociaus padėkā už ilgametį ir aktyvų dalyvavimą organizacijos veikloje, istorinės atminties, pamatinės šeimos vertybų puoselejimą bei pagarbą Lietuvos kariuomenei. Tą popietę bičiulių apsupty, nuo likimo smūgių pavargusiomis kojomis, prigėsusiomis akimis, tačiau skleidžianti tik gerą nuotaiką, išlaikiusi gilių humorą jausmą,

Iš laiko tėkmės verpetu...

Konstancija sodriu balsu vėl dainavo partizanų ir tremtinį dainas, keliavo prisiminimų takais, versdama branduolių jaunystės nuotraukas.

Besidriekiančiose Suvalkijos lygumose Marijampolės apskritys Šilavoto valsčiaus Pažarsčio kaimo sodžiuje prabėgo Konstancijos vaikystė. Gimusi 1920 metų sausio 5 dieną ūkininkų Elenos ir Jokūbo Mieldažių šeimoje, mergaitė augo dyvlikos brolių ir seserų bendrystėje. Deja, kelis iš jų per anksti pakarto liga... Sulaukusios jaunamarčių amžiaus sėkmingai ištekėjo Mieldažių dukterys Ona ir Marija. Vos keliolika hektarų žemės turintys tévai, „gaspadoriškai“ ūkininkaudami, pagal anuomet nusistovėjusią lietuvišką tvarką padedami vyriausio sūnaus Jurgio, kiek pajegdami kitus vairukus leido mokyti. Seima išpuoselėjo ir išugdė sūnus – giminės ir visos Suvalkijos krašto švyturiu tapusį kunigą Antaną Mieldažį, Petrą – Prienų „Žiburio“ gimnazijos mokytoją, jauniausią Joną – inžinierių. Ir sesuo Konstancija nuo jų neatsiliko – baigė Marijampolės Kvietiškio žemės ūkio mokyklą. 1938 metais, guvią prielankią Kastutę į Plutiškių parapiją šeimininkauti pasivietė brolis Antanas, čia paskirtas klebonu. Konstancijos liudijimu, brolis buvo didelis eruditas, puikus pamokslininkas, besirūpinantis parapija ir artimaisiais. Per vokiečių okupaciją kunigas Antanas Mieldažys, gerai mokėdamas vokiečių kalbą, nuo žūties išgelbėjo savo tévą, bene 30 parapijiečių, taip pat Plutiškėse padėjo išsislapstyti 1941 metų birželio 22-osios naktį iš Kauno kalėjimo išežtam ir iš Minsko kalėjimo nuo NKVD žudynių Červenėje pasprukusiam aviacijos majorui Stasiui Jasinskui, kurį persekiojo ir naciai. Tik šio didžiadvasio kunigo dėka buvo išsaugota Lietuvos karininko gyvybė. Sovietų okupacijos metais dvasininkas rėmė ir Lietuvos partizanus – Plutiškių bažnyčioje virš lubų Geležinio Vil-

ko rinktinės vadovybei leido laikyti radijo aparatą, spausdinimo mašinėlę, Tauro apygardos kapelionas Justinas Lelešius-Grafas buvo artimiausias kunigo Antano bičiulis.

1942 metais Konstancija sukurė savo gyvenimą – ištakėjo už gretimame prie giminės Mieldažiškių kaime turtingų didžiažemių ūkininkų šeimoje užaugusio, nuo vaikystės pažištamo Juozo Stravinsko, šešeriais metais vyresnio Lietuvos karininko, išsiplėskus nacių ir sovietų karui 1941 metų gruodį dalyvavusio iškuriant Lietuvos laisvės armijos skyrių Vilniuje, grįžusio į téviškę ir pakviesto mokytojauti į Prienų „Žiburio“ gimnaziją. Tų pačių metų gruodžio 1 dieną jauna šeima, gyvendama Stravinsko téviškėje, suaukė dukrelės Laimutės.

Pasibaigus karui Kons-

Geležinio Vilko rinktinės vadas Juozas Stravinskas-Ziedas su žmona Konstancija. 1942 metai

kaime pas partizaną Kairį pašventinė Geležinio Vilko rinktinės vėliau, prie kurios par-

tizanai davė priesaiką. Tąvakan iškilimėse dalyvavo didelis pulkas partizanų, keletas civilių, tarp jų ir Konstancija – rodės, visi patikimi, tačiau... netrukus už paramą rezistentams kunigas Antanas Mieldažys buvo išduotas, areštuotas ir nuteistas 10 metų lagerio ir 5 metams tremties. Savo golgotą éjo Sverdlovsko, Vladivostoko, Uchtos, Nachodkos, Magadano lageriuose...

Jausdama artėjantį pavoju, 1946 metais per Atvelykio šventinę popietę mokytojas Juozas Stravinskas buvo iškustas, kad jo klasėje vis dar kabo lietuviškas Vytis. Konstancijos liudijimu, tokis „uolus“ bolševikų pagalbininkas pasirodė beesas mokytojas Petras Gvazdaitis, vėliau Prienų kagėbistams, kaip Tumo apygardos partizanų rėmėja, raštiškai iškundės ir jos broli mokytoją Petrą Mieldažį, 1945 metais per Kalėdas savo vestuvių dieną suimta ir 10 metų įkalintą Sibiro lageriuose. Už „nuopelnus“ sovietų režimui pakalikas vėliau buvo įdarbintas Druskininkuose Švietimo skyriaus vedėju...

Rytojus dieną Juozas Stravinskas privalėjo atvykti į KGB būstine. Šantažuojančios ir verčiamos tapti išdaviku garbingas vyras nepasidavė ir tvirtai apsisprendės pasitraukė į Tumo apygardos partizanų gretas, nuo 1945 metų rugsėjo Žiedo slapyvardžiu vadovavo Geležinio Vilko partizanų rinktinei.

Juozi Stravinskui pasirinkus partizanų vado kelią, Konstancija, lydima nerimo ir nežinios, su dukrele grįžo įvyrė tėviškę, kiek įmanydama slapstėsi.

1945 metų lapkričio 2 dieną per

Vélines Konstancijos brolis kunigas Antanas Mieldažys jos vyro partizanų vado Žiedo kvietimu Cepeliškių

(keliamas į 8 psl.)

Sveikiname

Garbingo 90-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname buvusį Kazlago – Čiurbai Niūros politinį kalini, Krasnojarsko tremtinį, Lietuvos vietinės rinktinės karį savanorių **Antaną ŠIMKŪ**.

Linkime sveikatos, stiprybės, neblėstančios energijos ir Dievo palaimos.

LPKTS Marijampolės filialas

* * *

Garbingo 80-ojo jubiliejaus proga sveikiname buvusį Krasnojarsko kr. Nižne Ingašo r. tremtinį **Vladą KAMANTAVIČIŪ**. Linkime stiprios sveikatos, ištvermės ir Dievo palaimos.

Buvę Revučio tremtiniai

Garbingo 80-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikinu buvusį Abakano tremtinį **Povilą ALMINAUSKĄ**, gyventį Telšiuose.

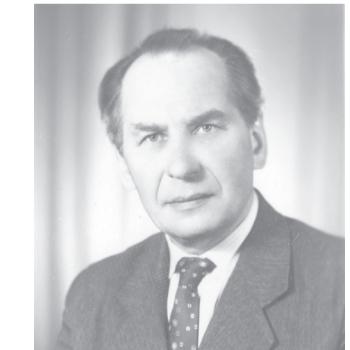
*Tegul ši diena pasipuošia
Pačiais gražiausiais
prisiminimais...*

*Tegul Jūsų darbščios rankos
nenuilsta,*

*Tegul ateinančios dienos atneša
Daug laimės, stipriatos sveikatos
Ir ilgų gyvenimo metų!*

Likimo draugė Vanda

* * *

Garbingo jubiliejaus proga sveikiname LPKTS Utenos filialo tarybos pirmininką **Vincą BLIZNIKĄ**, linkime geros sveikatos, stiprybės ir prasmingų gyvenimo metų.

**LPKTS Utenos filialas,
LPKTS valdyba**

.b 01 oisus .m 102

SVENTAS

(1901 1. m)

d

2013-uosius palydėjus

Buvę Varėnos politiniai kaliniai ir tremtiniai gruodžio 30 dieną rinkosi į naują būstinę Čiurlionio gatvėje palydėti 2013 metus. Kaip niekad 2013-ieji buvo turtingi renginių, partizanų kapaviečių atnaujinimo, straipsnių spaudoje publikavimo. Buvęs Norilsko sukilimo dalyvis Vytautas Kaziulionis džiaugėsi LPKTS aktyvumu: „Nė viena politinė organizacija Varėnos rajone, išskaitant ir dalyvaujančias rinkimuose krikščionių-demokratų, socdemų ir kitokias partijas, nenuveikė tiek darbų, kiek mes“.

Dalyvaujantys prisiminė svarbius organizacijos gyvenimo momentus, iš širdies lin-

kėjo vieni kitiems jaunatviško entuziazmo. Varėnos rajone yra 544 buvę tremtiniai ir politiniai kaliniai. Dauguma jų jau garbingo amžiaus, gyvena nuošaliuose kaimuose ir neturi galimybės atvykti į kiekvieną ketvirtadienį vykstančius organizacijos susirinkimus dėl lėšų ir transporto stokos. Yra kaimų, kur autobusais Varėna galima pasiekti tik kartą per savaitę.

Kaip ir tremtyje, taip ir daubar visus vienija ir stiprina daina. LPKTS Varėnos filialo pirmininkas Vytautas Kaziulionis yra gerbiamas ne tik už aktyvią veiklą, bet ir dėl mokestimo laiku uždainuoti visus uždegančią dainą. Liūdnos, bet nuostabiai gražios tremti-

nių ir politinių kalinių dainos apie Lietuvos ilgesį, gimbą sodybą, likusius Tėvynėje artimuosius. Ilgi metai, praleisti Sibiro tremtyje, pagimdė ir dainų apie tremtį, rūscią Sibiro taigą ir tundros platybes. Daugiausia retų dainų surinkusios buvusios tremtinės Vaitulevičienė, Akulavičienė, Macedulskienė. Jos yra ir aktyviausios dainininkės.

Tad ilgū ir prasmingų metų visiems Lietuvos buvusiems tremtiniams, politiniams kaliniams ir Lietuvos Laisvės kovų dalyviams. Teigul dar ilgai skamba tremties dainos, primindamos mūsų tėvų ir senelių nelengvą dalią.

Eduardas JURAS

Atmintis ir trauminės patirtys tarptautiniuose santykiuose

(atkelta iš 4 psl.)

Ji ir toliau pažadėjo tiekti ekonominę pagalbą Namibijai.

Ieškant atsakymo, ką tarptautiniuose santykiuose reiškia atsiprašymas, ar jis iš tiesų gali pagerinti valstybių santykius, pateikiamos mokslinkės Zarakol, tyrinėjusios valstybių nenorą atsiprašyti (Turkijos už arménų genocidą ir Japonijos už Antrojo pasaulinio karo nusikaltimus), ižvalgos. Zarakol mano, kad ši nenorą galima paaiškinti patiriama gėda ir nepilnaverstiškumo kompleksu dėl išorinio spaudimo, sukeliančio daugiau gėdos negu pats atsiprašymas. Turkijos atveju tai buvo suprantama, kaip spaudimas „rytiečiams“, „azijiečiams“, „barbarams“, „necivilizuotiemis“. Turkijos nenorą atsiprašyti bent iš dalies galima paaiškinti nenorą prisiimti nepilnaverstiškumo identiteto. Vokietija negali būti apkaltinta „necivilizuota“ pasaulinės bendrijos nare, todėl jai atsiprašyti lengviau.

Pasak D.Budrytės, vienas iš Lietuvai įdomesnių straipsnių – tai Erin Wilson ir Rolando Bleikerio „Politinių atsiprašymų atlikimas“. Pasak šių mokslinkės, atsiprašymai yra labai svarbūs tarptautiniuose santykiuose, nes jie padeda pertraukti nenutrūkstantį konfliktą ir trauminių patircių grandinę. Atpaprastymai padeda sukurti moralę struktūrą, kuri padeda bendruomenėms sukurti ateitį, pagrįstą lygybe, abipusio orumo ir abipusės pagarbos principais. Atpaprastymai – tai ir savotiškas teatras, kuris sustiprina atsiprašymo poveiki.

„Wilson ir Bleikeris pateikia pavyzdį iš 1970 metų, kai Willy Brandtas, Vakarų Vokietijos kancleris, tyliai atsiklaupė prieš paminklą 1943 metų Varšuvos geto aukoms atminti. Vizualinis efektas buvo labai svarbus, svarbesnis negu bet kokie žodiniai atsi-

prašymai dėl holokausto. Brandtas parodė, kad Vokietija gali nusižeminti ir atsižadėti savo dominuojančios pozicijos. Taip žydų bendruomenė buvo leista pasirinkti, ar jie norės atleisti vokiečiams“, – sakė D.Budrytė.

Ji aiškino, kad Wilson ir Bleikeris pastebi, jog šiuolaičiniame kontekste atsiprašymų fenomenas ypač įdomus, nes dažnai kartu prašoma ir pinigų. Tačiau vis tiek valstybės atsiprašinėja. Ji minėjo svarbų JAV prezidento B. Klintono atsiprašymą už tai, kad JAV šaltojo karo metais palaikė diktatorius. Taip pat 200-aisiais, po 144 metų, JAV Senato atsiprašymą už vergiją. Skausmingai nuskambėjo buvusio Didžiosios Britanijos premjero Tonio Blairo posakis, kad vergija buvo apgalėtinės dalykas, deja, jis formalaus atsiprašymo nepateikė.

Pristatydamas savo studiją apie lietuvių traumines patirtis ir bandymus kurti tarptautinę atmintį, ji teigė, kad mūsų atvejis atspindi minėtą dvi poliškumą tarp holokausto ir sovietinio genocido.

„Ar tikrai lietuviškoji patirtis (sovietinė okupacija, pokaris) yra tokia trauminė patirtis, kuri gali rūpėti ir žmonėms už Lietuvos ribų? Ar tai gali būti „tarptautinė“ atmintis? – kelia retorinius klausimus D.Budrytė ir ieško atsakymų į juos. – „Savo straipsnyje remiuosi Jeffrey Alexanderio teoriniu principu – „trauma drama“ (trauminių patircių drama), kuris klausė, ar tikrai kitos trauminių patirtys, išskyrus holokaustą, gali peržengti tautos ribas ir tapti tarptautine patirtimi? Jo manymu, 21 amžiuje trauminių patircių sklaidai labai svarbi „kultūrinė“ veikla – filmai, įtai, įdomi istorija (pasakojimas), individai, pasišventė „atminties darbui“. Mūsų, kaip tyrinėtojų vaidmuo yra suprasti, kodėl

kai kurios trauminės patirtys nueina užmarštin ir kodėl kitos išlieka“.

Savo straipsnio pristatyyme ji minėjo lietuvių išeivijos pastangas po Antrojo pasaulinio karo mėginti iškinti tarptautinę bendriją, kad stalinistinių nusikaltimai – tai genocidas. Tai prasidėjo jau 1949-aisiais, kai išeiviai iš Baltijos šalių pradėjo lyginti Lietuvos ankstyvajį sovietmetį su holokaustu. Tai buvo vadinas „etninis antikomunistinis“ judėjimas, kuris Šaltojo karo metais visgi sugebėjo sukurti naratyvą apie Sovietų sąjungą ir šis naratyvas buvo palaikomas Respublikon partijos. Judėjimas tėsėsi ir po Saltojo karo. 2007-aisiais Vašingtone galų gale buvo atidengtas paminklas komunizmo aukoms atminti. Vis tiek JAV ir Vakarų visuomenė žinios apie komunistinį periodą nėra labai geros. Taigi klausimas, ar Lietuvos trauminės patirtys įdomios kitiems, išlieka. Tarptautinio dėmesio sulaukė tokie kūriniai, kaip Rūtos Šepetės romanas „Tarp pilkų debesų“ ir Vinco Sruoginio, ir Jono Ohmano filmas „Nematomas frontas“.

Baigdamas D.Budrytė prabréžė, kad tarptautinės atminties kūrimui svarbu, kad kiekviena tauta ir etninė grupė neapsiribotų tik sava atmintimi. Tam reikia išmokti pajusti ir kitų skausmą, paméginti suprasti kitų traumines patirtis: „Norėčiau užbaigtį Michael Rothbergo „daugiamatės atminties“ įvaizdžiu: globaliame pasaulyje kolektyvinė atmintis nebūtinai turi konkuruoti. Galimas ir kitoks bendravimas, kai bendruomenė nesisavina atminties, ir atmintis nesisavina bendruomenės. Tada tai, kas atrodo kaip tik mano skausmas, gali tapti kažkieno kito skausmu ir atviršciai. Tai tik vizija. Galbūt utopinė, bet ji teikia vilčių“.

Ingrida VĖGELYTĖ

ILSEKITĖS RAMYBĖJE

Marytė Markevičiūtė-Ramaškienė

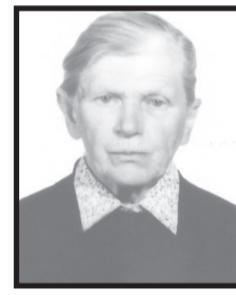
1919–2013

Gimė Lazdijų r. Komenkos k. Būdama 12 metų liko našlaite. Ją kartu su dvieju jau nesnėmis seserimis ir broliu užaugino pamotė. Prasidėjus partizaniniams judėjimui, Marytė išsitraukė į pogrindinę veiklą ir taip Žilvičio partizanų būrio ryšininkę, slapyvardžiu Pakalnutė. 1949 m. Lazdijų sau-gumo buvo areštuota, tris mėnesius žiauriai kankinta. Nuteista 10 metų. Kalėjo Magadan lageriuose, vėliau tremtyje Irkutsko susitiko su seserimis Onute ir Petre. Brolis Vytautas žuvo lageryje sukilimo metu. Grįžusi į Lietuvą Marytė negalėjo prisiregistravoti gimtajame Lazdijų rajone, todėl apsigyveno Marijampolėje. Sukūrė šeimą. Su vyru išgyveno 19 metų, vaikų neturėjo.

Palaidota Marijampolės kapinėse.

Liūdi artimieji ir kovos bendražygės:
Janina Lukevičiūtė-Miliauskienė,
Lakūno partizanų būrio ryšininkė Vyšnia,
ir Aldona Sabutytė-Vilutienė,
Geležinio Vilko partizanų būrio ryšininkė
Neužmirštuolė

Marijona Sendžikienė

1921–2013

Gimė Suvalkyje, Griškabūdžio parap., Mažiškės k., ūkininkų šeimoje. Augo tarp keturių brolių. Pauglystėje neteko mama. Brolis Vitas, tuomet studentas, 1941 m. buvo sušaudytas Červenėje kartu su kitaikais likimo broliais iš Kauno sunkiųjų darbų kalėjimo. 1948 m. kartu su tėveliu ir broliu Juozu išstremta į Tiumenės sr. Baikalovsko r. Dirbo miškų ūkyje. Tremtyje palaidojo savo artimuosius. Iš tremties grižo po 11 metų. Gimtosios sodybos buvo likę tik pamatai, tad apsistojo Tauragės r. pas tuo metu vienintelį iš šeimos likusį broli Praną Antanaitį. Vėliau ištekėjo už kraštiečio tremtinio Broniaus Sendžiko, gyveno vyrą sodyboje Degutinės k., Šakių r. Abu dirbo kolūkyje įvairius lauko darbus. Vėliau, išėjusi į pensiją, persikelė gyventi į Griškabūdį, buvo Griškabūdžio bažnyčios palaimintojo Jurgio Matulaičio paveikslų fundatoriė. Paskutinius aštuonerius metus gyveno Kaune, sūnėno šeimoje.

Palaidota Griškabūdžio kapinėse.

Alfonsas Vajega

1924–2013

Gimė Biržų r. Apaščios k. ūkininkų šeimoje. Augo su seserimi ir dviem broliais. 1950 m. su tėvais buvo ištremtas į Chabarovsko sr. Lozovsko r. Tėvas mirė pakeliui į Sibirą. Tremtyje dirbo įvairius darbus. 1958 m. reabilituotas gržo į Lietuvą, gyveno Rokiškyje, dirbo vairuotoju. Vedė, užaugino dukterį ir sūnų. Su žmona Birute ilgus metus giedojo bažnytiname ir buvusių tremtinii chore.

Palaidotas Rokiškio Kneliškių kapinėse.

Nuoširdžiai užjauciamė žmoną Birutę, dukterį Ritą, sūnų Vytautą su šeimomis ir artimuosius.

LPKTS Rokiškio filialas ir tremtiniai choras „Vėtrungė“

Monika Simonavičiūtė-Gedutienė

1928–2013

Gimė Obelijos k., Miroslavo valsč., Alytaus aps. ūkininkų šeimoje. Augo su broliu Petru. 1948 m. jų namuose MGB aptiko partizanų bunkerį. Tėvai areštavo, brolis pabėgo ir išsiliejo į partizanų gretas, vėliau buvo suimtas ir kalėjime žuvo. 1951 m. Monika buvo suimta ir nuteista 10 m. Kalėjo Vorkutos lageriuose. 1956 m. išleista iš kalėjimo pasiliuko Vorkutoje, ištekėjo už politinio kalinio Viktoro Gedučio. 1972 m. atvyko gyventi į Mažeikius. Kol sveikata leido, dalyvavo LPKS Mažeikių skyriaus veikloje.

Palaidota Geidžių kapinėse.

Užjauciamė sūnų.

LPKS Mažeikių skyrius

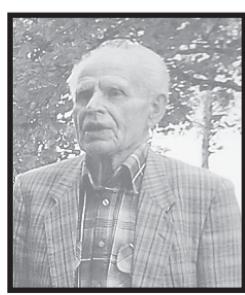
Kazimieras Zimkus

1929–2013

Gimė Klaipėdos r. Žemguliu k. ūkininkų šeimoje. 1948 m. šeima ištremta į Bolturiną, Kežmos r., Krasnojarsko kr. 1960 m. gržo į Lietuvą. Gyveno Gargžduose, dirbo Melioracijos statybos valdyboje. Sukūrė šeimą. Netekės žmonos, vieną užaugino dukterį. Aktyviai dalyvavo LPKTS Klaipėdos rajono filialo veikloje.

Palaidotas Klaipėdos rajono Laugalių kapinėse.

Klaipėdos rajono tremtiniai
ir buvę Bolturino tremtiniai

Petras Zablockas iš „Benamių“

Prieš 100 metų, 1914 metų sausio 3 dieną, Smaliečių kaime, Biržų rajone, gimė Petras Zablockas, mokytojas, poetas, politinis kalinas ir tremtinys.

Būdamas keturiolikmečiu moksleiviu pradėjo kurti eiles. Baigęs Klaipėdos pedagoginių institutą mokytojavo Panevėžio ir Biržų apskrityse. Spau doje eileraščius pasirašyavo Širveniškio ir kitais slapyvardžiais. Būdamas Lietuvos patriotu išitraukė į LLA veiklą. Buvo Lietuvos laisvės armijos Šiaulių apskrities štabo nariu. 1945 metų rugsėjo 12 dieną suimtas ir kalintas Biržuose, Panevėžyje. 1946 metų sausio 16 dieną Vilniuje karinio tribunolo nuteistas 10 metų la gerių ir 5 metams tremties. Kalėjo Komijoje, Minlage,

tremtyje gyveno Intoje. Į Lietuvą sugrįžo 1959 metais. Mokytojavo.

Sovietmečiu jo kūrybos nespausdino. Petro Zablocko eileraščiai įtraukti į Intos tremtinių poezijos antologiją „Benamiai“, poezijos rinktinę „Tremtinio Lietuva“. Atskirus poezijos rinkinius „Einu per ražienas“, „Sekmadienių prieklēciai“, „Po tuo dan gum“ ir atsiminimų knygą „Pakeliui“ išleido atkūrus Lietuvos nepriklausomybę.

Mirė 2008 metų liepos 13 dieną.

Biržų literatų klubo „Versmė“, Pasvalio literatų klubo „Užuovėja“, Biržų viešosios Kipro Bielinio bibliotekos ir Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Biržų filialo atstovai susirinko prie Pet-

ro Zablocko kapo Biržų senosiose evangelikų reformatų kapinėse. Jo atminimą pagerbė padėdami gėlių ir uždegda mi žvakė. Po pagerbimo kapinėse, susirinkusieji krašto tyrininko J. Dagilio namuose peržiūrėjo jo sukurtą filmą apie P. Zablocką, pasidalijo atsiminimais apie jo kūrybą, aptarė galimybę plačiau pažymėti mokytojo, poeto, politinio kalinio ir tremtinio P. Zablocko jubiliejų.

Vidutis ŠEŠKAS

Užjaučiamame

Nuoširdžiai užjaučiamame „Tremtinio“ redakcijos darbuotoją Vestą Milerienę, mirus tėvui.

„Tremtinio“ redakcija

Mirus buvusiai Krasnojarsko kr. Nižne Ingašo r. tremtinei

Adelei Žemaitytei-Talat Kelpšienei, nuoširdžiai užjaučiamame artimuosius.

Buvę Revučio tremtiniai

Mirus buvusiai politinei kalinei

Emilijai Tamošauskienei, nuoširdžiai užjaučiu giminės ir artimuosius.

Buvęs politinis kalinas Zigmas Kirdeikis

LPKTS Biržų filialo nariai prie Petro Zablocko kapo

Skelbimas

Sausio 11 d. (šeštadienį) maloniai kviečiame dalyvauti LPKTS Rokiškio filialo 25 metų sukakties minėjime. **10 val.** šv. Mišios Rokiškio Šv. Mato bažnyčioje. **11.30 val.** šventinis minėjimas kultūros centre (Respublikos g. 96). Po renginio – prisiminimų pripetė prie arbato puodelio.

Sausio 12 d. (sekmadienį) **12 val.** Gelgaudiškio Šv. Kryžiaus Išaukštinimo bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios Gelgaudiškio valsčiaus NKVD poskyrio būstinių puolimo metu žuvusius partizanus. Po pamaldų Gelgaudiškio miestelyje bus pašventintas atminimo ženklas. Gelgaudiškio dvaro sodyboje pabendrausime prie arbato puodelio.

Maloniai kviečiame dalyvauti.

Sausio 13-osios – Laisvės gynėjų dienos renginiai Kaune

Sausio 12 d. (sekmadienį): **15.30 val.** varpų muzikos koncertas „Patriotinė lietuviška muzika“ Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje; **16 val.** pilietiškumo akcija „Sveika būk, Laisve!“ Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje;

Sausio 13 d. (pirmadienį): **8 val.** pilietinė akcija „Atmintis gyva, nes liudija“ miesto ugdymo įstaigose; **10 val.** šv. Mišios už žuvusius Laisvės gynėjus Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje; **10.40 val.** Vaikų ir moksleivių laisvalaikio rūmų meno kolektyvų koncertas „Vardan Lietuvos“ Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje; **12 val.** gėlių padėjimas prie Nėžinomo kareivio kapo ir „Laisvės“ paminklo Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje; **12.10 val.** vykimas į Petrašiūnų ir Romainių kapines pagerbtį žuvusiu Laisvės gynėju Tito Masilio ir Juozo Vaidoto atminimą. Autobusai lauks K. Donežiūčio gatvėje, prie Vytauto Didžiojo karo muziejaus; **13 val.** iškilmingas minėjimas ir koncertas Kauno igulos karininkų rūmavėje (A. Mickevičiaus g. 19).

Minint kunigo **Algimanto Keinos** pirmąsias mirties metines bus aukojamos šv. Mišios:

sausio 16 d. (ketvirtadienį) 18 val. Vilniaus Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje;

sausio 18 d. (šeštadienį) 12 val. Ignalinos rajono Naujojo Daugeliškio bažnyčioje;

sausio 19 d. (sekmadienį) 10 val. Kauno Benediktinių Šv. Mikalojaus bažnyčioje.

Kviečiame dalyvauti.

ISSN 2029-509X

Leidėjas LPKTS

Tremtinys

LPKTS puslapis internte: <http://www.lpkts.lt>

Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sask. Nr.LT18 70440600 0425 8365, AB „SEB“ bankas.

Redaktorė

Jolita Navickienė

Redakcija:

Dalia Maciukevičienė,
Vesta Milerienė,
Rasa Duobaitė-Bumbulienė

Mūsų adresas: Laisvės al. 39,

LT-44309, Kaunas, tel. (8 37)

323 204, faksas (8 37) 323 214.

Indeksas 0117.

El. paštas:

tremtinys@zebra.lt

Projektą „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekėjų atspindžiai“ remia

Spausdino spaustuvė UAB

„Rinkos aikštė“, Josvainių g. 41,

Kėdainiai

Ofsetinė spauda 2 sp. lankai.

S P A U D O S ,

R A D I O I R

T E L E V I Z I J O S

R É M I M O

F O N D A S

Kaina 2 Lt

Tiražas 2200. Užs. Nr.

Redakcija pasilieka teisę trumpinti ir redaguoti straipsnius, rankraščiai negrąžinami.

Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autoriaus nuomone.

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Stanislava Morkūnaitė-Kazilionienė

1932–2013

Gimė Pasvalio r. Kriklenų k. ūkininkų šeimoje. Turėjo brolius Juošą ir Stasi. Bėgė Pumpėnų keturmetę mokyklą. Šeima prijautė partizaniam judėjimui, buvo ryšininkai ir rėmėjai. Už tai tévas buvo išvežtas į Šilutės r. Macikų lagerį ir nukankintas. 1947 m. šeima ištremta į Tomsko sr. 1958 m. Stanislava grįžo į Lietuvą ir apsigyveno Kupiškyje. Sukürė šeimą su Petru Kazilioniu ir užaugino dukterį Danguolę. Prasidėjus Atgimimui, aktyviai dalyvavo Šajūdžio veikloje, 1990–1991 m. savaitėmis buvo ištremta į Parlamento rūmų. Nuo 1993 m. vadovavo LPKTS Kupiškio skyriui. Jai vadovaujant, Kupiškyje nuveikta daug darbų: pastatyta paminkla tremtiniams. Daug ir sunkiai dirbo LPKTS Kupiškio filialo labui, jamžinant skaudžios praeities atminimą.

Palaidota Kauno Panemunės kapinėse.
Užjaučiamame dukterį ir artimuosius.

**LPKTS valdyba,
LPKTS Kupiškio filialas**

Angelė Marija Rainytė-Stučkienė

1932–2013

Gimė Marijampolėje, mokytoju šeimoje. Vaikystėje gyveno Mažeikiuose, vėliau mokėsi Kauno „Saulės“ mergaičių gimnazijoje. Nuteisus tévą Juozą Rainį, 1948 m. su motina Juze Rainiene, broliu Romualdu ir močiute Viktorija Gustaitiene buvo ištremta į Krasnojarsko kr. Nižnij Ingašo r. Dirbo miško nusakinimo darbus. 1952 m. bėgė Rešotų dešimtmétę mokyklą ir išstojo į Krasnojarsko medicinos institutą. 1957 m. grįžo į Lietuvą, studijavo Kauno medicinos institute. Buvo Dotnuvos apylinkės ligoninės, vėliau Kauno respublikinės ligoninės gydytoja. 1960 m. ištakėjo už buvusio politinio kalinio Antano Stučkos, užaugino tris dukteris. Palaidota Panemunės kapinėse.

Rapolas Milaitis
1934–2013
Gimė Varėnos r. Kamorūnų k. ūkininkų šeimoje, auginusioje penkis vaikus. Vyriausias Rapolas brolis Vaclovas už partizanę veiklą 1947 m. buvo suimtas ir nuteistas. Rapolas su tévais ir seserimi 1948 m. ištremtas į Krasnojarsko kr. Manos r. Tremtyje mirė sesuo. 1959 m. grįžę į Lietuvą apsigyveno Varėnos r., vėliau – Klaipėdoje. Sutikęs to paties likimo mériną Bronislavą Pasmokytę, sukurė šeimą. Užaugino dukterį. Buvo aktyvus Klaipėdos PKTS narys. Palaidotės Klaipėdos Joniškės kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiamame žmoną, dukterį, vaikaičius ir artimuosius.

Klaipėdos PKTS

Elena Vanda Česnaitė-Juraškienė

1935–2013

Gimė Džiaugėnų k. Šilalės r. gausioje ūkininkų šeimoje. 1952 m. šeimai ištremė į Chabarovsko sr. Lazo r. miškų pramonės ūki. Neigalių tévą paliko Lietuvoje – jis neužilgo mirė. Tremtyje iš bado mirė du broliukai. 1957 m. Česnų šeima buvo reabilituota ir grįžo į Lietuvą. Apigyveno Keberkščių kaimę. Elena Vanda mokėsi, baigusi dirbo mokytoja. Ištakėjo, sukūrė šeimą. Išaugino sūnumą. Šūnus žuvo avariophage.

Palaidotės Pajūrio miestelio kapinėse.
Nuoširdžiai užjaučiamame vyrą, dukterį, vaikaičius, seseris ir artimuosius.

LPKTS Šilalės filialas

.b 01 oisus .m 102

TREMtinys

(LT01) LRT

8

Iš laiko tėkmės verpetu...

(atkelta iš 5 psl.)

Tą naktį nuvarė mane į karcerį, atėmė viską, likau tik su viena bliuzkele... To karcerio grindose šlapia duobė knibždėte knibždėjo žiurkių... Iš kalėjimo mane išvežė visai nuslinkusiais plaukais, tik lageryje Sverdlovske tautienė Deltuvienė gydančiom žolėm padėjovėl kiek atsigauti, plaukai ataugo. Po trejų metų miško darbų su pjūklu ir kirviu, buvau pervežta į Komiją, 4-ajį Intos lagerį. Lageriuose praleidau dešimt metų", – liudijo partizanu vado žmona.

Išeista iš lagerių Konstancija penkerius metus gyveno tremtyje Intoje, dirbo ligoninėje, sukūrė šeimą su dyliku metų politinio kalnio dalią ištverusiu Laurinavičiumi, geležinkeliečiu iš Radviliškio. 1958 metų kovo 6 dieną šeima sulaukė dukrelės Janytės. Intoje po dešimties metų išsiskyrimo vėl apkabino iš Lietuvos atvežtą dukrelę Laimutę, augintą Konstancijos sesers Onos Mieldežytės-Karčiauskienės šeimos, gyvenusių Šilavoto valsčiaus Cikabudės kaime. Konstancijos šeimos mažas gyvenamas namelis Intoje taip lietuvių tremtinė dvasingumo oaze, ypač kai iš Magadano lagerių išeistas tremčiai pas seserį prisiglaudė brolis kunigas Antanas Mieldežys, teikes sakramentus, tuokęs jaunas poras, krikštijęs gimusius vaikelius.

Sibiro lagerių ir tremties vargą patyrė kone visi Konstancijos artimieji. „1948 metais, kaip partizanų rėmėjus, iš téviškės į Irkutsko srities Sibiro Usole išvežė ir mūsų mamą Eleną Mieldežienę su brolio Jurgio šeima, iš viso septynis žmones. Tėtė jau buvo miręs 1947-aisiais. 1951 metais „išbužino“ ir sesers Marijos Mieldežytės-Brūzgienės šeimyną, gyvenusių Kauno rajone Mastaičiuose – juos išvežė į Tomsko sritį. Sesutė ten ir mirė, tik kur kas vėliau jos palaikai parvežti ir palaidoti Gariavos kapinėse. Dėkui Dievui, dauguma iš maniškių sugrįžome į gimtąją žemę..." – prisiminimais dalijosi Konstancija.

Apie 1960 metus su šeima sugrįžusi į Radviliškį, vėliau persikelusi į Kauną, Konstancija dirbo buhaltere, dvidešimt trejus metus „Silvos“ fabrike laborante. Vos prašvitus Atgimimo rytui pasinė-

rė į visuomeninę veiklą – tapo Lietuvos politinių kalinių ir tremtinės sajungos Kauno filialo nare: dalyvavo partizanų palaikų paieškose, komisijoje įrengiant Tauro apygardos Geležinio Vilko rinktinės memorialą, inicijuotą Antano Lukšos, 1995 metais su autoriais P. Buzu ir J. Skaržinsku pastatė atminimo kryžių Geležinio Vilko rinktinės vado Juozo Stravinsko-Žiedo ir bendražygį atminimui žūties vietoje Pagraižio miške. Moteris nuoširdžiai dali-josi prisiminimais, keliavo po Tauro apygardą ir su švedų žurnalistu Jonu Ohmanu, renkančiu medžiągą apie lietuvių ginkluotą rezistenciją. Konstancija talkino Lietuvos karių, nukentėjusių nuo sovietinio ir nacistinio genocido, artimujų sajungai, leidžiančiai enciklopedinių leidinių „Lietuvos kariuomenės karininkai 1918–1953“, būdama visada sumani, aktyvi narė, praturtino ir LDK Birutės karininkų šeimų moterų draugijos veiklą. Tikriausiai nebuvo iškilmų prie Tauro apygardos partizanų atminimo paminklų, kuriose Konstancija nebūtų deklamavusi savo kūrybos eilių, nepadainavusi partizaniškos dainos. Paklausta, ar užrašė savo eiles ir dainas, skirtas Lietuvos Laisvės kovotojams, Konstancija atsakė, kad kol kas jas turinti tik savo neblunkančioje atminty ir kasnakt vis pakartojanti kaip poterius...

Šiuo metu gyvendama toliau nuo miesto triukšmo – Prienų rajono Jiezno seniūnijos Jakniškių kaimo jaukioje sodyboje, nuoširdžiai globojama dukters Janinos ir žento Algio Petruškevičių, besidžiaugianti apsilankančiais artimaisiais ir bendražygiais, Konstancija sausio 5 dieną sulaukė garbingo 94-ojo gimtadienio.

Mieloji sese birutiete, šia progą leiskite Jums palinkėti tos pačios patriotiškumo, ištvermingumo ir kūrybiškumo ugnelės, kuria degate iki šiol, dvasios ramybės, geriausios sveikatos ir ilgiausią metų ilgiausią. Nuoširdžiausius sveikinimus Jums siuncia ir Tauro apygardos Geležinio Vilko rinktinės partizanas Antanas Lukša-Arūnas bei LPKTS Kauno filialas.

Dalia LUKŠAITĖ-MACIUKEVICIENĖ

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“ 2014 metams!

„Lietuvos pašto“ skyriuose ir internetu
prenumerata.post.lt galite

užsiprenumeruoti savaitraštį „Tremtinys“. Prenumerata priimama iki sausio 28 dienos.

Prenumeratos indeksas 0117, kaina:

1 mėn. – 8,16 Lt, 3 mėn. – 24,48 Lt,

6 mėn. – 48,96 Lt, 12 mėn. – 97,92 Lt.

Dėkojame skaitytojams.

Televizijos programa

sausio 13–19 d.

Lietuvos TV

Pirmadienis, sausio 13 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 Laisvės gynėjų diena. Iškilmingas minėjimas Seimo Kovo 11-osios salėje. Laisvės premijos įteikimo ceremonija. 12.00 Vėliavų pakėlimo ceremonija Nepriklausomybės aikštėje. 12.30 „Sausio 13-oji“. Dok.f. 13.00 Sausio mūsės. Lietuvos radijas ir televizija 1991-01-13. 13.55 Laba diena, Lietuva. 15.50 „Vienna byla dviem“. Ser. 17.00 „Laisvės varpas“. Dok.f. 17.30 Laisvės gynėjų diena. Šv. Mišių transliacija iš Vilniaus arkikatedros bazilikos. 18.30 Šiandien. 18.55 „Naisių vasara“. Ser. 19.30 Nacionalinė paieškų tarnyba. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.15 Dėmesio centre. 21.45 Teisės žinios. 22.00 „Perlas“. 22.45 Vakaro žinios. 23.15 „Prisikėlės faras“. Ser. 0.15 „Vienna byla dviem“ (k.). 1.30 Dėmesio centre (k.).

Antradienis, sausio 14 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 „Eurovizijos“ nacionalinė atranka (k.). 12.00 „Namelis prerijose“. Ser. 13.00 Nacionalinė paieškų tarnyba (k.). 13.55 Laba diena, Lietuva. 15.50 „Vienna byla dviem“. Ser. 17.00 „Kobra 11“. Ser. 18.00 Šiandien. 18.55 „Naisių vasara“. Ser. 19.30 Bėdų turgus. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.15 Dėmesio centre. 21.45 Pinigų karta. Pertr.-22.00 „Perlas“. 22.45 Vakaro žinios. 23.15 „Prisikėlės faras“. Ser. 0.15 „Vienna byla dviem“ (k.). 1.30 Dėmesio centre (k.).

Trečiadienis, sausio 15 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 B.Dambrauskaitės ir šokių teatro „AndréDance“ koncertas (k.). 12.00 „Namelis prerijose“. Ser. 13.00 Emigrantai (k.). 13.55 Laba diena, Lietuva. 15.50 „Vienna byla dviem“. Ser. 17.00 „Kobra 11“. Ser. 18.00 Šiandien. 18.55 „Naisių vasara“. Ser. 19.30 Bėdų turgus. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.15 Dėmesio centre. 21.45 Panorama. 21.45 Istorijos detektyvai. Pertr.-22.00 „Perlas“. 22.45 Vakaro žinios. 23.15 „Prisikėlės faras“. Ser. 0.15 „Vienna byla dviem“ (k.). 1.30 Dėmesio centre (k.).

Ketvirtadienis, sausio 16 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 Duokim garo! (k.). 12.00 „Miestelio ligoninė“. Ser. 13.00 Istorijos detektyvai (k.). 13.55 Laba diena, Lietuva. 15.50 „Vienna byla dviem“. Ser. 17.00 „Kobra 11“. Ser. 18.00 Šiandien. 18.55 „Naisių vasara“. Ser. 19.30 Taip. Ne. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.15 Dėmesio centre. 21.45 Specialus tyrimas. Pertr.-22.00 „Perlas“. 22.45 Vakaro žinios. 23.15 „Muzikinės kovos“. Muz. rom. komedija. 2009. JAV. 1.25 „Vienna byla dviem“ (k.). 2.40 Dėmesio centre (k.).

Penktadienis, sausio 17 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 „Naisių vasara“ (k.). 12.00 „Namelis prerijose“. Ser. 13.00 Istorijos detektyvai (k.). 13.55 Laba diena, Lietuva. 15.50 „Vienna byla dviem“. Ser. 17.00 „Kobra 11“. Ser. 18.00 Šiandien. 18.30 Keliai. Mašinos. Žmonės. 19.00 Lietuvos tūkstantmečio vaikai. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.15 Duokim garo! Pertr.-22.00 „Perlas“. 23.15 „Detektyvė King“. Ser. 0.15 „Vienna byla dviem“ (k.).

Šeštadienis, sausio 18 d.

6.00 Emigrantai (k.). 7.00 Bėdų turgus (k.). 8.00 Pagalbos ranka. 8.30 Gimtoji žemė. 9.00 Animacija. 10.00 Linksmojo knyga. 10.30 Ryto suktinis su Z.Kelmickaite. 11.30 Durys atsidaro. 12.00 „Žemynų raiada. Afrika“. Dok. 13.00 „Inspektorius Luisas“. Ser. 15.00 Popietė su A.Čekuoliu. 15.30 Pasaulio panorama. 16.00 Žinios. 16.10 Sveikinimų koncertas. 18.30 „Žinių riteriai ir damos“. 19.50 Visi namie. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.00 „Eurovizijos“ nacionalinė atranka. 23.00 „Šokis ant ašmenų“. Ser. 1.00 „Žemynų raiada. Afrika“ (k.).

Sekmadienis, sausio 19 d.

6.00 Popietė su A.Čekuoliu (k.). 6.30 Šventadienio mintys. 7.00 Ryto suktinis su Z.Kelmickaite (k.). 8.00 Girų horizontai. 8.30 Kaimo akademija. 9.00 Animacija. 10.00 Gustavo enciklopédija. 10.30 „Brolių Grimų pasakos. Skiautinė“. Ser. 11.45 Klausimėlis.lt. 12.00 „Galapagai. Iškilus iš ugnies“. Dok. 13.00 „Mis Marpl., Bertramo“ viešbutis“. Ser. 15.00 Krepsinis. LKL čempionatas. Kauno „Žalgiris“-Prienų „Tomybet“. Pertr.-16.00 Žinios. 17.00 Tėvų klasė. 17.30 Stilius. 18.30 Lietuvos balsai. Chorų „Eurovision“. 20.30 Panorama. 20.45 Savaitė. 21.15 LRT „Auksinės bėtės 2013“. Apdovanojimų ceremonija. 23.30 „Mis Marpl., Bertramo“ viešbutis“ (k.).

LRT kultūra

Pirmadienis

8.05 „Brolių Grimų pasakos. Henzelis ir Grételė“. Ser. 9.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 Savaitė (k.). 12.00 Kine kaip kine (k.). 12.30 „Savaitgalis pragare“ (k.). 14.00 Šventadienio mintys. 14.25 Žemaičių vyskupija (k.). 14.50 Septynios Kauno dienos (k.). 15.20 Kamerinės muzikos koncertas (k.). 16.20 Laba diena, Lietuva (k.). 17.40 Žinių (k.). 18.00 Trembita. 18.15 TV video. A.Škėmos „Padubimas“. 20.40 Poezijos ir muzikos valanda „Nerimo mintys“. 21.30 „Akimirka ir amžinybė“ (k.). 22.00 „Šokis ant ašmenų“. Ser. 23.30 Panorama (k.). 0.10 Bernardas Šo. „Velnio mokinys“.

Antradienis

8.05 Poezijos ir muzikos valanda „Nerimo mintys“ (k.). 9.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 Durys atsidaro. 12.00 Bernardas Šo. „Velnio mokinys“ (k.). 13.55 Lietuvių dokumentika (k.). 14.55 Kultūros savanoriai (k.). 15.25 „Akimirka ir amžinybė“ (k.). 15.55 Etnokultūros ratas (k.). 16.20 Laba diena, Lietuva (k.). 17.40 Žinios (k.). 18.00 Vilniaus albumas. 18.15 Animacija. 18.45 Lietuvos tūkstantmečio vaikai. 20.00 Septynios Kauno dienos (k.). 20.30 Visi namie. 21.00 „Teisingumo kardas“. Ser. 21.45 Posūkiai su V.Gerulaičiu. 22.30 „Vienuolio pašaukimas“. Dok. 23.00 Naktinis ekspresas. 23.30 Panorama (k.). 0.10 TV spektaklis. A.Juozaitis. „Iliuzijų slėnis“ (k.). 1.00 Mėnuo Juodaragis 2013 (k.).

Trečiadienis

8.05 „Namelis prerijose“. Ser. 9.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 Naktinis ekspresas (k.). 12.00 A.Čechovas „Trys seserys“ (k.). 15.00 Visi namie. 15.30 Posūkiai su V.Gerulaičiu (k.). 16.20 Laba diena, Lietuva (k.). 17.40 Žinios (k.). 18.00 Rusų gatvė. 18.15 Linksmojo knyga. 18.45 Estiados klasikos vakaras. 20.00 „Galingojo katanos kircio paslaptis. Sceninės kovos meistras. Japonų istorinių filmų užkulisiai“. Dok.f. 20.45 ...formatas. Poetas M.Burokas. 21.00 Elito kinas. „Angelų dalis“. Kom. drama. 2012. D.Britanija, Prancūzija, Belgija, Italija. 22.40 Kultūra. Aktorius V.Bagdonas. 23.00 Naktinis ekspresas. 23.30 Panorama (k.). 0.10 Elito kinas. „Angelų dalis“ (k.).

Ketvirtadienis

8.05 „Namelis prerijose“. Ser. 9.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 Naktinis ekspresas (k.). 12.00 Baletas „Miegančio grauolė“ (k.). 14.20 ...formatas (k.). 14.35 TV spektaklis. M.Moretis. „Džordano Bruno procesas“. 16.00 Kristijono Donelaičio metai. Metai atveria vartus. 17.30 Kūrybos metas. Po jubiliejaus. V.Bagdonas. 18.00 Menora. 18.15 Animacija. 18.45 Kūrybos vakaras „Jausmų repeticija su Vladu Bagdonu“. 20.10 Durys atsidaro. 20.40 „Ispūdingiausios Azijos šventovės. Katmandu. Daugelio dievų miestas. Nepalas“. Dok. 21.15 Kultūros savanoriai. 21.45 Legendos. 22.30 Lietuvių kinas trumpai. 22.50 Tapytoja J.Mykolaitė. 23.00 Naktinis ekspresas. 23.30 Panorama (k.). 0.10 Elito kinas. „Angelų dalis“ (k.).

Penktadienis

8.05 „Miestelio ligoninė“. Ser. 9.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 Trembita (k.). 9.20 Vilniaus albumas (k.). 9.35 Rusų gatvė (k.). 9.50 Menora (k.). 10.05 Krikščionio žodis (k.). 10.20 Kelias. 10.35 Dainų dainelė-1998. Laureatų koncertas. 11.40 V.Šekpsyro „Otelas“. 15.25 „Teisingumo kardas“ (k.). 16.10 Kine kaip kine. 16.35 „Visa teisybė apie Kolumbą“. Vaid.f. 18.00 Vinco Mykolaičio Putino eilės. 18.30 Žinios (k.). 18.45 Muzika gyvai. Tango ir bolero. Solistė I.Prudnikovaitė. 20.20 Legendos (